

Sygn. akt I ACa 511/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 października 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Krzysztof Depczyński

Sędziowie: SA Wincenty Ślawnski

SA Lilla Mateuszczak (spr.)

Protokolant: stażysta Agnieszka Kralczyńska

po rozpoznaniu w dniu 16 października 2015 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa **M. O.**

przeciwko **S. G.**

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 18 listopada 2014 r., sygn. akt II C 948/14

1. oddała apelację;

2. przyznaje i nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądowi Okręgowemu w Łodzi na rzecz adwokata J. P., prowadzącej Kancelarię Adwokacką w Ł., kwotę 4.428 (cztery tysiące czterysta dwadzieścia osiem) złotych brutto tytułem wynagrodzenia za nieopłaconą pomoc prawną świadczoną na rzecz powódki w postępowaniu apelacyjnym.

I A Ca 511/15

UZASADNIENIE

W sprawie z powództwa M. O. przeciwko S. G. o uznanie za bezskuteczną umowy sprzedaży nieruchomości położonej w Ł. przy ul. (...), zawartej pomiędzy G. O. jako sprzedającym i S. G. jako kupującym, Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 18 listopada 2014 r. oddalił powództwo i postanowił nie obciążać powódki kosztami procesu.

Rozstrzygnięcie powyższe Sąd Okręgowy oparł na ustaleniach opisanych w uzasadnieniu wyroku. Ustalenia te Sąd Apelacyjny akceptuje i przyjmuje za własne.

Bezsporną w sprawie okolicznością było to, że G. O. był dłużny powódce kwotę 154.386 zł.: po orzeczeniu rozwodu M. O. i G. O., wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 26 sierpnia 2008 r., Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia dokonał podziału ich majątku dorobkowego w ten sposób, że nieruchomość położoną w Ł. przy ul. (...) przyznał na własność G. O. ze spłatą na rzecz M. O. kwoty 154.386 zł. w terminie do dnia 30 września 2013 r. Ze względu na to, że G. O. nie miał innego majątku, utrzymywał siebie i dwoje dzieci stron, które z nim zamieszkiwały, z prac dorywczych, nie miał więc zdolności kredytowej, M. O. i G. O. wspólnie ustalili, że nieruchomość zostanie sprzedana i powódka zostanie spłacona z kwoty uzyskanej ze sprzedaży. Umową z dnia 11 września 2013 r. G. O. sprzedał nieruchomość położoną przy

ul. (...)) w Ł. za kwotę 200.000 zł. pozwanemu S. G., który zamierzał przeznaczyć stojący na nieruchomości budynek, po jego wyremontowaniu, na wynajem pokoi – prowadził w tym zakresie działalność gospodarczą. S. G. był znajomym G. O., wiedział, że ten musi spłacić byłą żonę i wiąże go termin spłaty – 30 września 2013 r., nie wiedział natomiast, że G. O. nie zamierza spłacić żony z pieniędzy uzyskanych ze sprzedaży.

Wskazując jako podstawę prawną żądania pozwu art. 527 kc, Sąd stwierdził, że nie została spełniona jedna z koniecznych przesłanek zasadności powództwa, przewidzianych tym przepisem – powódka nie zdołała wykazać, że pozwany nie wiedział i nawet przy dochowaniu należytej staranności nie mógł się dowiedzieć, że dłużnik – G. O. działał ze świadomością pokrzywdzenia powódki – jego wierzycielki. Przeciwnie, sam G. O. mówił mu o konieczności spłaty byłej żony i wskazywał termin tej spłaty, co było uzasadnieniem sprzedaży nieruchomości. Pozwany nie może ponosić odpowiedzialności za to, że dłużnik ukrył pieniądze, a komornik nie mógł tych pieniędzy zlokalizować.

Z tych przyczyn Sąd Okręgowy uznał powództwo za nieuzasadnione.

Od wyroku Sądu Okręgowego powódka złożyła apelację.

Wniosła o zmianę wyroku poprzez uwzględnienie powództwa, bądź o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania zarzucając naruszenie:

- art. 527 kc przez jego niezastosowanie, choć pozwany wiedział, że uzyskał korzyść majątkową wskutek objętej sporem czynności prawnej, czynność ta dokonana została z pokrzywdzeniem powódki, a pozwany o tym wiedział, lub przy dołożeniu należytej staranności mógł się o tym dowiedzieć,

- art. 233 § 1 kpc przez nie rozważenie zeznań pozwanego w zakresie, w jakim dotyczą one świadomości, iż G. O. nie miał zamiaru spłacenia powódki, a ponadto wiedzy o aktualnej sytuacji majątkowej G. O.,

a także błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, polegający na bezzasadnym uznaniu, że pozwany nie wiedział i przy dołożeniu należytej staranności nie mógł dowiedzieć się, że G. O. nie ma zamiaru spłacić powódki.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelację powódki uznać należało za nieuzasadnioną.

Art. 527 kc stanowiący podstawę prawną dochodzonego pozwem roszczenia – uznania za bezskuteczną czynności prawnej, wymaga, by spełnione były łącznie wymienione w nim przesłanki:

- czynność prawna dokonana została z pokrzywdzeniem wierzyciela [tu: powódki],

- w następstwie tej czynności osoba trzecia [tu: pozwany] uzyskała korzyść majątkową,

- dłużnik [tu: G. O.] działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli,

- osoba trzecia wiedziała lub przy dołożeniu należytej staranności mogła się dowiedzieć o tym, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, czyli podejmując czynność prawną działała w złej wierze.

Niesporną w sprawie okolicznością było, że dłużnik – G. O., sprzedając nieruchomość stanowiącą jedyny składnik jego majątku, stał się niewypłacalny, zatem sprzedaż nieruchomości dokonana została z pokrzywdzeniem jego wierzyciela – powódki [art. 527 § 2 kc] oraz że G. O. miał tego świadomość, wyzbywając się bowiem jedynego składnika majątku, uniemożliwił egzekucję długu, a przy tym, uzyskawszy należność z tytułu sprzedaży w kwocie 200.000 zł., nie wykorzystał jej na spłatę długu i nie ujawnił jej lokalizacji. W orzecznictwie przyjęto, że zużycie przez dłużnika ekwiwalentu uzyskanego z czynności prawnej w całości lub w części w inny sposób niż na zaspokojenie wierzyciela, jednoznacznie wskazuje nie tylko na świadomość, ale nawet na zamiar jego pokrzywdzenia [wyrok SA w Warszawie

z dnia 6 grudnia 1996 r., I ACr 853/96]. Jednocześnie pozwany, w wyniku dokonanej czynności, uzyskał korzyść majątkową w postaci zwiększenia swoich zasobów.

Powódka nie zdołała jednak wykazać, by zaistniała ostatnia z wymienionych wyżej przesłanek, tj. by pozwany posiadał wiedzę o tym, że G. O., po uzyskaniu należności za sprzedaż nieruchomości, nie spłaci długu wobec powódki, krzywdząc ją w ten sposób. Przeciwnie – pozwany wiedział od G. O. o tym, że ten podejmuje się sprzedaży nieruchomości właśnie w celu spłaty długu, ponieważ jedynie w ten sposób może zdobyć środki na tą spłatę. Ujawniony przed pozwanym przez G. O. cel spłaty długu potwierdza także data zawarcia umowy sprzedaży – w dniu 11 września 2013 r., czyli na krótko przed terminem spłaty długu określonym na dzień 30 września 2013 r. w postanowieniu Sądu Rejonowego, wydanym w sprawie o podział majątku M. O. i G. O..

Jeśli więc zważyć, że dla skuteczności akcji pauliańskiej wystarczająca jest ocena, iż przy dołożeniu należytej staranności osoba trzecia poznałaby towarzyszącą dłużnikowi świadomość pokrzywdzenia, to wymaganą od osoby trzeciej staranność należy określić uwzględniając okoliczności konkretnej sytuacji, w której osoba ta działała. Trzeba porównać jej zachowanie z zachowaniem podmiotu, który w danym stanie faktycznym postępowałby rozsądnie, zgodnie z zasadami współżycia społecznego i uczciwego obrotu [vide: komentarz do art. 527 kc autorstwa A. O., L.].

Powołując się na to, że pozwany mógł poznać świadomość dłużnika o krzywdzeniu powódki z okoliczności towarzyszących transakcji, powódka podnosiła, że pozwany i G. O. znali się, pozwany znał jego sytuację osobistą i stan majątkowy, po sprzedaży nieruchomości konkubina pozwanego z dziećmi nadal zamieszkuje na nieruchomości nie płacąc czynszu, a jedynie pokrywając świadczenia związane z korzystaniem z niej, a także wskazała na istotny jej zdaniem fakt, że G. O. nie chciał, by należność z tytułu sprzedaży była wpłacona na jego rachunek bankowy, a została mu wypłacona gotówką, co umożliwiło mu ukrycie uzyskanego za nieruchomość ekwiwalentu. Pozwany powinien liczyć się z tym, że G. O. w takiej sytuacji nie zrealizuje sygnalizowanego wcześniej zamiaru spłaty długu.

Podniesione okoliczności nie dają, zdaniem Sądu Apelacyjnego, podstaw do przyjęcia, że pozwany mógł z nich powziąć wiedzę o krzywdzeniu powódki sprzedażą nieruchomości. Znajomość pozwanego z G. O. nie osiągnęła stopnia bliskości – byli sąsiadami. Pozwany znał wprawdzie sytuację osobistą i majątkową G. O., ale też wiedział od niego, że ten dlatego chce sprzedać nieruchomość, by spłacić powódkę. Pozwany podjął decyzję o zakupie z zamiarem wykorzystania nieruchomości do celów prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej. Nie zażądał dotychczas opuszczenia nieruchomości przez dzieci i konkubinę G. O., ponieważ – jak stwierdził – „było mu żal dzieci”, tj. dwojga dzieci byłych małżonków O. i małego dziecka G. O. ze związku z konkubiną, a przy tym, po zakupie objętej sporem nieruchomości i mieszkania przy ul. (...) w Ł. [również zakupionego dla celów wynajmu], nie dysponuje obecnie dostatecznymi środkami na podjęcie kosztownego remontu [budynek na spornej nieruchomości jest w bardzo złym stanie]. Nie podpisał zresztą z pozwanym ani z jego konkubiną, po zakupie nieruchomości, umowy najmu obawiając się, po zgromadzeniu środków na remont, trudności związanych z ich eksmisją. Zgodził się na zapłatę ceny nieruchomości w gotówce na prośbę G. O., który wyjaśnił, że konto bankowe ma zajęte przez komornika w związku z długami z tytułu podatków, nie mógłby więc pieniędzy uzyskanych ze sprzedaży wykorzystać na spłatę długu wobec powódki, a pieniądze te musi mieć przed dniem 30 września 2013 r. – terminem spłaty długu.

Wyjaśnienia pozwanego Sąd Okręgowy uznał za wiarygodne i Sąd Apelacyjny ocenę tą podzieli – są one racjonalne, wewnętrznie spójne, pozostają w zgodzie z logiką i doświadczeniem życiowym. Próba nadania tym wyjaśnieniom innego znaczenia ma charakter polemiki z oceną Sądu, nie wspartej żadnymi konkretnymi dowodami. Podkreślić trzeba, że pozwany znał zamiar G. O. spłacenia długu wobec powódki, nie wiedział natomiast, że G. O. działał nie tylko ze świadomością, ale wręcz z zamiarem pokrzywdzenia powódki.

W opisanej wyżej sytuacji nieuzasadnione byłoby ponoszenie przez pozwanego konsekwencji za to, że G. O. ukrył pieniądze uzyskane ze sprzedaży nieruchomości, a komornik nie potrafi ich zlokalizować, co Sąd Okręgowy słusznie przyjął.

Z tych przyczyn nie znajdując podstaw do uznania zarzutów apelacji za uzasadnione, Sąd Apelacyjny apelację powódki oddalił na podstawie art. 385 kpc.

Na podstawie art. 19 i nast., rozporządzenia ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokatów oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu [Dz. U. nr 2013.461] przyznane zostało wynagrodzenie pełnomocnikowi powódki świadczącemu pomoc prawną na jej rzecz w postępowaniu apelacyjnym.